

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۱۰۸۰۵۵

۴۹، ۸

قوانین و مقررات کسب و کار

دکتر مقتدالانام روانبخش

فروردین ۱۳۹۹

- سرشناسه : روانبخش، مقتدالانام، ۱۳۳۶ -
عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور : قوانین و مقررات کسب و کار/مقتدالانام روانبخش .
مشخصات نشر : تهران: ژرفاندیشان خلاق، ۱۳۹۹ .
مشخصات ظاهری : ۵۲۰ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۹۰۳۰-۷
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : حقوق تجارت -- ایران
موسوع : Commercial law -- Iran
رده بندی کتاره : KMH۹۲۰
رده بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۷
شماره کتابشناسی ملی : ۶۱۳۲۲۸۹۰

انتشارات ژرف - تهران

- عنوان کتاب : قوانین و مقررات کسب و کار
نویسنده : دکتر مقتدالانام روانبخش
نوبت چاپ : اول - ۹۹
شمارگان : ۵۰۰
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۹۰۳-۰۰-۷
قیمت : ۱۱۰۰۰۰ تومان
امور فنی : حامد عباسی (نگارین) ۰۹۱۲۶۵۴۱۵۷۸-۶۶۵۶۷۴۷۶

۱	مقدمه
۵	بخش اول: کلیاتی در مورد کسب و کار
۸	فصل اول: تعریف کسب و کار و تقسیم بندی آن
۹	الف: تقسیم بندی کسب و کار از نظر سازمان های جهانی
۱۰	ب: تقسیم بندی کسب و کار از نظر قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱
۱۱	ج: تقسیم بندی کسب و کار از نظر لایحه ارسالی به مجلس شورای اسلامی
۱۳	د: تقسیم بندی کسب و کار از نظر کدهای آیسیک
۱۷	سوالات فصل اول
۱۹	فصل دوم: انواع کسب و کار از منظر شکل اجرایی
۲۰	کسب و کارهای کوچک در منازل (خانگی)
۲۳	کسب و کارهای خانوادگی (فامیلی)
۲۶	کسب و کارهای الکترونیکی
۲۷	انواع تجارت الکترونیک
۳۰	کسب و کارهای روستایی
۳۳	کسب و کارهای تولیدی
۳۳	کسب و کارهای خدماتی
۳۳	کسب و کارهای تجاری صنفی (عمده فروشی و خرده فروشی)
۳۶	کسب و کارهای مرتبط با فناوری های جدید
۳۷	ایجاد استارت اپ ها
۴۰	سوالات فصل دوم
۴۱	فصل سوم: تحلیل بازار کسب و کار
۴۲	مقدمه
۴۲	چرخه محصول
۴۶	شناخت عوامل محیطی و تاثیر گذار بر کسب و کار
۵۲	سوالات فصل سوم
۵۳	بخش دوم: قوانین و مقررات کسب و کار
۵۵	فصل اول: قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲

۵۶	تعاریف.....
۵۸	فرد صنفی.....
۶۱	اتحادیه ها.....
۷۱	اتاق اصناف شهرستان.....
۷۵	اتاق اصناف ایران.....
۷۸	کمیسیون نظارت.....
۸۱	هیات عالی نظارت.....
۸۲	تخلفات و هزینه ها.....
۹۱	سایر مقررات.....
۹۶	شرح در مورد جواز یا پروانه کسب.....
۱۰۰	سوالات فصل اول.....
۱۰۱	فصل دوم: قانون تجارت الکترونیک.....
۱۰۲	باب اول : مقررات عمومی.....
۱۰۲	مبحث اول : در کلیات.....
۱۰۲	فصل اول: قلمرو شمول قانون.....
۱۰۳	فصل دوم: تعریف.....
۱۰۶	فصل سوم: تفسیر قانون.....
۱۰۶	فصل چهارم: اعتبار قراردادهای خصوصی.....
۱۰۶	مبحث دوم : در احکام داده پیام، نوشته امضاء الکترونیک.....
۱۰۷	مبحث سوم: داده پیام مطمئن.....
۱۰۷	فصل اول: امضاء و سابقه الکترونیکی مطمئن.....
۱۰۷	فصل دوم: پذیرش، ارزش اثباتی و آثار و سابقه و امضای الکترونیکی معارضین.....
۱۰۹	مبحث چهارم: مبادله داده پیام ها.....
۱۰۹	فصل اول: اعتبار قانونی ارجاع در داده پیام، عقد و اراده طرفین.....
۱۱۰	فصل دوم: انتساب داده پیام.....
۱۱۰	فصل سوم : تصدیق دریافت.....
۱۱۲	باب دوم : دفاتر خدمات صدور گواهی الکترونیک.....
۱۱۲	باب سوم : در قواعد مختلف.....
۱۱۲	مبحث اول: حمایت های انحصاری در بستر مبادلات الکترونیکی.....
۱۱۲	فصل اول: حمایت از مصرف کننده.....

فصل دوم : در قواعد تبلیغ.....	۱۱۶
فصل سوم : حمایت از داده پیام های شخصی (حمایت از داده).....	۱۱۷
مبحث دوم : حفاظت از داده پیام در بستر مبادلات الکترونیکی.....	۱۱۸
فصل اول : حمایت از حقوق مؤلف در بستر مبادلات الکترونیکی.....	۱۱۸
فصل دوم : حمایت از اسرار تجاری.....	۱۱۹
فصل سوم : حمایت از علائم تجاری.....	۱۱۹
باب چهارم : جرائم و مجازات ها.....	۱۱۹
مبحث اول: کلاهبرداری کامپیوتری.....	۱۱۹
مبحث دوم : جعل کامپیوتری	۱۲۰
مبحث سوم : نقض حقوق انحصاری در بستر مبادلات الکترونیکی.....	۱۲۰
فصل اول : نقض حق مصرف کننده و قواعد تبلیغ.....	۱۲۰
فصل دوم : نقض حمایت از داده پیام های شخصی (حمایت از داده ها).....	۱۲۰
مبحث چهارم : نقض حمایت از داده پیام در بستر مبادلات الکترونیکی.....	۱۲۱
فصل اول : نقض حق مؤلف.....	۱۲۱
فصل دوم : نقض اسرار تجاری.....	۱۲۱
فصل سوم : نقض علائم تجاری.....	۱۲۱
فصل چهارم : سایر.....	۱۲۱
باب پنجم : جبران خسارت.....	۱۲۲
باب ششم : متفرقه.....	۱۲۲
آئین نامه های اجرایی.....	۱۲۲
۱- آئین نامه اجرایی ماده ۳۲ قانون تجارت الکترونیکی.....	۱۲۳
۲- آئین نامه اجرایی ماده ۴۸ قانون تجارت الکترونیکی.....	۱۳۱
۳- آئین نامه اجرایی ماده ۳۸ و ۴۲ قانون تجارت الکترونیکی.....	۱۳۲
۴- آئین نامه اجرایی ماده ۷۹ قانون تجارت الکترونیک مصوب سال ۱۳۸۵.....	۱۳۴
۵- آئین نامه اجرایی چگونگی صدور و تمدید پروانه کسب و نحوه نظارت بر افراد صنفی در فضای مجازی.....	۱۳۵
سئوالات فصل دوم.....	۱۴۶
فصل سوم: قانون تجارت : معرفی شرکت های تجاری، انواع، ارکان و اصول حاکم.....	۱۴۷
تعریف شرکت.....	۱۴۸
انواع شرکت.....	۱۴۸
تعریف شرکت تجاری.....	۱۴۹

۱۵۰.....	نکات قابل توجه در تعریف شرکت های تجاری
۱۵۱.....	انواع شرکت های تجاری از نظر ماهیت کار
۱۵۲.....	تفاوت های مهم شرکت های سرمایه ای و اشخاص
۱۵۳.....	الف- شرح تفصیلی شرکت های سهامی عام و خاص
۱۵۳.....	تفاوت شرکت های سهامی عام و خاص
۱۵۵.....	چرخه عمر یک شرکت سهامی عام
۱۵۶.....	شاخص های دوره عمر یک شرکت
۱۵۶.....	نکات قابل توجه تشکیل شرکت های سرمایه ای
۱۵۷.....	موسسین شرکت
۱۵۸.....	فرآیند تشکیل شرکت سهامی عام
۱۵۹.....	تعریف پذیره نویسی
۱۵۹.....	شیوه انجام پذیره نویسی
۱۶۶.....	شرایط تشکیل مجمع عمومی موسسین
۱۶۷.....	شرایط ثبت شرکت سهامی عام در اداره کل ثبت شرکت ها
۱۶۸.....	سازمان و ارکان شرکت سهامی
۱۶۹.....	مجمع عمومی موسسین
۱۷۰.....	وظایف مجمع عمومی موسسین
۱۷۱.....	حد نصاب تشکیل مجمع موسسین شرکت
۱۷۱.....	مجمع عمومی عادی سالانه و وظایف آن
۱۷۳.....	حدنصاب تشکیل مجمع عمومی عملکرد سالانه
۱۷۳.....	مجمع عمومی فوق العاده
۱۷۳.....	مجمع عمومی به طور فوق العاده
۱۷۴.....	سایر مجامع در شرکت های دولتی
۱۷۵.....	هیات مدیره و وظایف آن
۱۷۶.....	ترکیب هیات مدیره
۱۸۴.....	عمر هیات مدیره
۱۸۵.....	سپردن سهام وثیقه هیات مدیره
۱۸۶.....	مدیرعامل
۱۸۶.....	عمده ترین وظایف و اختیارات هیات مدیره
۱۸۶.....	هیات عامل

۱۸۶	مجمع و هیات عامل سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
۱۸۶	هیات امنای هیات عامل صندوق توسعه ملی ایران
۱۸۷	محدودیت ها یا معاملات ممنوعه هیات مدیره
۱۸۸	مقرری هیات مدیره
۱۸۸	بازرسان شرکت
۱۸۹	چه کسانی نمی توانند بازرس شوند ؟
۱۹۰	وظایف و اختیارات بازرسان
۱۹۰	مسئولیت بازرسان
۱۹۱	شرایط انتخاب بازرسان
۱۹۱	سرمایه شرکت های سهامی
۱۹۲	انواع سرمایه
۱۹۲	تغییرات در سرمایه شرکت های سهامی عام
۱۹۲	نکات مرتبط با افزایش سرمایه
۱۹۳	سهام شرکت
۱۹۳	ورقه سهم
۱۹۳	شکل و مندرجات اوراق سهام
۱۹۴	انواع سهام
۱۹۴	گواهی نامه موقت سهم
۱۹۵	پذیره نویسی سهام یا تعهد پرداخت
۱۹۵	تبدیل سهام
۱۹۶	فرآیند تبدیل شرکت سهامی خاص به عام
۱۹۷	سایر شرکت های قانون تجارت:
۱۹۷	۱- شرکت با مسئولیت محدود
۱۹۷	ویژگی ها و نکات قابل توجه شرکت با مسئولیت محدود
۱۹۸	تفاوت ها و مشترکات شرکت های سهامی خاص و با مسئولیت محدود
۲۰۰	۲- شرکت تضامنی
۲۰۰	ویژگی ها و نکات قابل توجه شرکت تضامنی
۲۰۱	۳- شرکت نسبی
۲۰۱	ویژگی ها و نکات قابل توجه شرکت نسبی
۲۰۳	۴- شرکت مختلط سهامی

قبل از پرداختن به قوانین کسب و کار، توجه به واژه محیط کسب و کار، ضروری است. چون محیط تجارت و کسب و کار از ابعاد علمی، تابعی از مجموعه قوانین و مقررات، آیین نامه های اجرایی، دستورالعمل ها و بخشنامه ها است که به آن محیط سیاسی یا سیاست گذاری گفته می شود. بدیهی است به همراه قوانین یاد شده، محیط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تکنولوژی و حتی ژئوپلیتیکی در کسب و کار و میزان توسعه یافتگی یا عدم توسعه یافتگی آن کاملاً مؤثر و سرنوشت ساز است. در خصوص محیط کسب و کار تعاریف مختلفی توسط صاحب نظران ارائه شده است که یکی از این تعاریف، محیط کسب و کار را مجموعه ای از شرایط حقوقی، سیاست ها و مقرراتی می داند که بر مجموعه فعالیت های کسب و کار حاکمیت دارند و در تعریفی دیگر به عوامل مؤثر و غیرقابل تغییر توسط مدیران یا مکان بنگاه های اقتصادی، همچون کیفیت زیرساخت ها و پایداری قوانین اشاره شده است.

همواره از قوانین و مقررات در کنار دیگر مؤلفه ها، به عنوان یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر توسعه بخش خصوصی یاد می شود. از آن رو بدیهی است که در مسیر رشد و تعالی این گونه بنگاه ها، بررسی و آسیب شناسی عوامل مؤثر بر بهبود فضای کسب و کار از جمله قوانین و مقررات، از اصول حتمی در یک مدیریت صحیح و علمی تلقی شود. البته در این ارتباط و موضوع مورد بررسی، نمی توان وارد مقوله تجزیه و تحلیل محیطی شد. چون این کتاب صرفاً در راستای آشنایی با اهم قوانین مترتب بر کسب و کار است. از طرفی به دلیل تعدد و تنوع قوانین و مقررات نمی توان همه آنها را در یک مجلد تهیه و تدوین نمود.

لذا از شروع و راه اندازی کسب و کار تا مراحل توسعه و نهایتاً انحلال آن، قوانین و مقررات گوناگونی دخالت دارند که هم زمان با ورود به اولین مرحله یعنی اخذ مجوزهای لازم، آغاز و نهایتاً در ادامه مسیر با تعیین سازوکارهای مختلف بر عملکرد مختلف بنگاه ها در حوزه های تجاری، مالیاتی، سرمایه گذاری و ... حد اعلای نظارت خود را ظاهر می کند.

اطلاع یا عدم اطلاع نسبت به این مقوله که اتفاقاً بر منافع و زیان های وارده بر هر مجموعه تأثیر مستقیم دارند، می تواند منجر به افزایش یا کاهش ریسک سرمایه گذاران گردیده و یک کسب و کار را در مسیر توسعه نهاده و یا آن را با ورشکستگی مواجه کند.

در مجموع می توان چهارگروه قوانین مهم، مستقیم و تاثیر گذار و اثر بخش در حوزه کسب و کار های کشور که شاخصه های تعیینی فوق الذکر را به همراه دارند، مطرح و اینها را اولویت داد.

۱- قوانین و مقررات کار که حاکمیت خود را در خصوص تأمین نیروی انسانی به ویژه در بخش خصوصی و برخی نهاد ها و شرکت های دولتی، اعمال کرده و در فصول مختلف به مفادی همچون قرارداد کار، شرایط کار، حفاظت فنی و بهداشت کار، مذاکرات و پیمان های دسته جمعی، مراجع حل اختلاف و ... پرداخته و کارفرمایان و مدیران مکلف به تبعیت از آن هستند. قوانین کشوری که مخصوص دستگاه های اجرایی است، خارج از این مقوله است و باید جداگانه مطالعه و بررسی شود.

۲- قوانین و مقررات تأمین اجتماعی که به لحاظ ارتباط مستقیم با مشمولین قانون کار به تبیین و تثبیت مسئولیت های کارفرمایان در قبال تعهداتی که نسبت به بیمه شدگان دارند، می پردازد. از آن جمله می توان به مباحثی همچون حوادث ناشی از کار، مأخذ احتساب حق بیمه، ارزش استغنی و ... اشاره کرد.

۳- قوانین و مقررات مالیاتی که همانند قوانین قبلی با تعیین اشخاص مشمول مالیات مفصلاً به وظایف مؤدیان، جرم مالیاتی، نحوه وصول مالیات، مراجع حل اختلاف مالیاتی و ... می پردازد، به نحوی که عدم اطلاع و آگاهی نسبت به هریک از مباحث آن می تواند بعضاً تبعاتی سنگین و جبران ناپذیر را برای کارفرمایان و بنگاه های اقتصادی به همراه داشته باشد.

۴- قوانین و مقررات تجاری و ثبتی در خصوص اشخاص حقوقی به دلیل تعیین چهارچوب شرکت های تجاری در کلیه مراحل از ثبت تا خاتمه فعالیت شامل مواردی همچون: ثبت شرکت ها و نشر شرکت نامه ها، تغییرات سرمایه، اعم از افزایش و کاهش، نحوه تشکیل مجامع عمومی، تبدیل به انواع شرکت های دیگر، تسخیر مطالبات، حدنصاب قانونی جلسات، ثبت تغییرات، آگهی های قانونی جهت اطلاع اشخاص ثالث، چگونگی مراحل پذیره نویسی شرکت های سهامی عام، تبدیل سهام، انتخاب مدیران، انحلال و تصفیه، ورشکستگی، اسناد تجاری (چک، سفته، برات) در هریک از قوانین و مقررات فوق الذکر توجه به مواعد و حدنصاب های قانونی بسیار تعیین کننده است. مواعیدی که دربردارنده مواردی چون فرصت تجدیدنظرخواهی نسبت به آراء صادره از هیئت های حل اختلاف، وقت رسیدگی به پرونده، اجرای احکام و ... و حدنصاب هایی که ضمانت اجرای آن می تواند

مواردی از قبیل رسمیت یا عدم رسمیت جلسات مجامع، تشکیل یا عدم تشکیل شرکت تجاری و ... را در بر گیرد و عمدتاً از قانون مدنی، قانون تجارت و ... سرچشمه می گیرد.

۵- از طرفی بخش عظیمی از کسب و کارها تابع قانون نظام صنفی است که آن نیز باید مورد بهره برداری قرار گیرد. در حال حاضر بیش از سه میلیون واحد کسب عمده فروشی و خرده فروشی در کشور وجود دارد که باید از این قانون تبعیت کنند و سهم بالایی در ایجاد اشتغال، کسب درآمد و رفاه جامعه را ایفا می کنند.

بدیهی است در شرایطی که بهبود مستمر فضای کسب و کار در دستور کار دولت و دستگاه های اجرایی قرار گرفته و با وجود همه کاستی ها، قوانین و دستورالعمل هایی برای تحقق این موضوع تصویب و تنظیم شده است. آگاهی صاحبان کار و فعالان اقتصادی از قوانین و مقررات حاکم بر محیط کسب و کار، می تواند یکی از مهم ترین مسائلی عنوان شود که با میزان موفقیت بنگاه و درگیر نشدن فعالیت آن با بروکراسی حاکم، فضای کسب و کار رابطه مستقیمی دارد. از این رو علاوه بر این دقت نظر در تکالیف قانونی که فرمانان و متقابلاً سازمان های ذی ربط، اطلاع از آخرین قوانین و مقررات اصلاحی و آیین دادرسی مراجع، یکی از ضروریات فعالیت اقتصادی است.

باید به این نکته نیز توجه داشت که تمامی قوانین و مقررات تصویب و به قوه مجریه ابلاغ می شود. قوانین بیشتر کلیات موضوع را مطرح می کنند و از همین منظر است که برای اجرای آنها نیازمند آیین نامه های اجرایی است که قانونگذار این مسئولیت را به عهده هیئت وزیران می گذارند. لذا صاحبان کسب و کار باید مستمراً آیین نامه های اجرایی و آشنایی های ناشی از آنها را رصد کرده و مورد مطالعه قرار دهند. از طرفی این آیین نامه ها نیز بنا بر شرایط و مقتضیات و ارزیابی و سنجش توان اجرایی و بررسی نقاط قوت و ضعف ها، در دوره های متفاوتی اصلاح و بازآفرینی می شود که باید از آخرین اصلاحات استفاده و بهره برداری نمود.

به هر حال کتابی که تدوین شده است، در دو بخش تهیه و تدوین شده است. در بخش اول که شامل سه فصل است، به موضوع کسب و کار و تعاریف و طبقه بندی آنها، انواع کسب و کار و ... را اشاره شده و در بخش دوم که سیزده فصل است، مجموعه ای از قوانین اولویت دار گردآوری شده است. باشد تا از این طریق خوانندگان محترم مجموعه مناسبی را در اختیار داشته باشند و منبع و مآخذی برای ورود آنان به شناخت قوانین کسب و کار باشد. هر چند که پدیدآورنده خود اذعان دارد که این کتاب دارای ایراداتی است. لذا لازم است کارآفرینان و سرمایه گذاران محترم و صاحبان حرف به

ویژه مدیران اجرایی آنها اشراف کامل به قوانین مربوط به حوزه ماموریت و وظایف خود داشته باشند که این موضوع نیز امری وسیع و بسیط است.

دکتر مقتدالانام روانبخش

Moghtadalanam Ravanbakhsh (Ph.d)

M_ravanbakhsh@yahoo.com

www.ketab.ir